Mormons i testimonis: dues esglésies recents

Guillem Farré

Déu surt al carrer. No es tracta de les processons de Setmana Santa ni de Corpus Christi. És un dia normal i Déu busca els seus fills que no el coneixen. Aquest és l'esperit que guia els missioners mormons i els testimonis de Jehovà que de vegades ens demanen cinc minuts durant un passeig o truquen a la porta de casa. És estrany que els catòlics facin això en el nostre país, i per això el «porta a porta» religiós identifica ràpidament aquestes dues esglésies que s'autodefineixen cristianes.

La percepció popular fa que d'una banda a tothom «li sonin» i de l'altra n'hi hagi un gran desconeixement i se'n desconfiï, sovint a causa d'associacions de persones que després d'haver-ne format part les denuncien per mantenir pràctiques de caràcter sectari. En aquest article no pretenem fer un judici referent a aquestes acusacions, sinó que ens limitarem a una descripció de l'Església de Jesucrist dels Sants dels Últims Dies i dels Testimonis Cristians de Jehovà com a dues realitats visibles en les nostres comarques i que apareixen en el registre oficial d'associacions religioses del ministeri de Justícia.

Abans, però, de tractar-les cada una per separat, és convenient tenir en compte unes característiques comunes. En primer lloc, la relació que els seus creients tenen amb Déu no és una herència cultural. Qui decideix entrar a formar part dels mormons o dels testimonis fa una adhesió personal manifestada pel baptisme, que és una cerimònia solemne en què el candidat és literalment submergit en una piscina ritual. És a dir, el

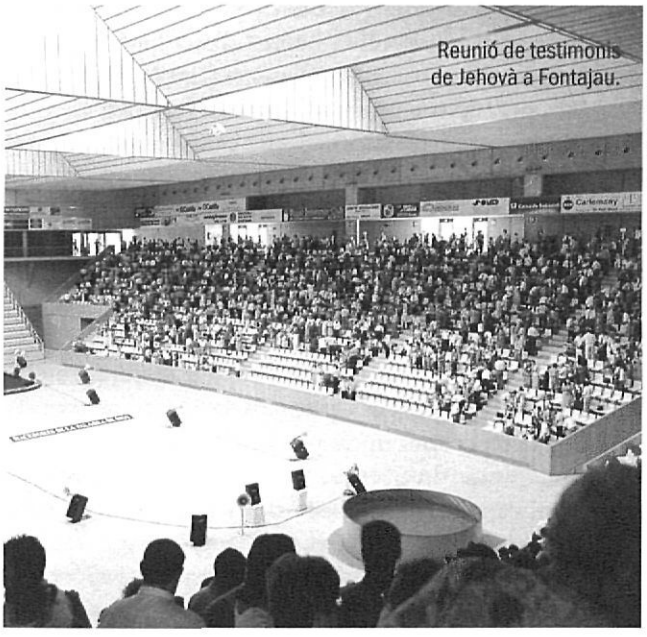

Reunió de testimonis de Jehovà a Fontajau.

E. PUGAS / EL PUNT

fidel manifesta un compromís i fins i tot una passió comparable a la de l'activista polític o el *supporter* esportiu. Les seves idees seran Déu, el seu manifest la Bíblia, i el líder o president el profeta que ha rebut la inspiració fundadora. I, evidentment, no ha d'estranyar que hi dediqui temps, esforços i diners.

Un segon element és la dimensió carismàtica que hi ha a l'origen de les dues esglésies: Joseph Smith, per als mormons, i Charles Russell, per als testimonis, van tenir una experiència espiritual forta de comunicació amb la divinitat, que s'ha convertit en font

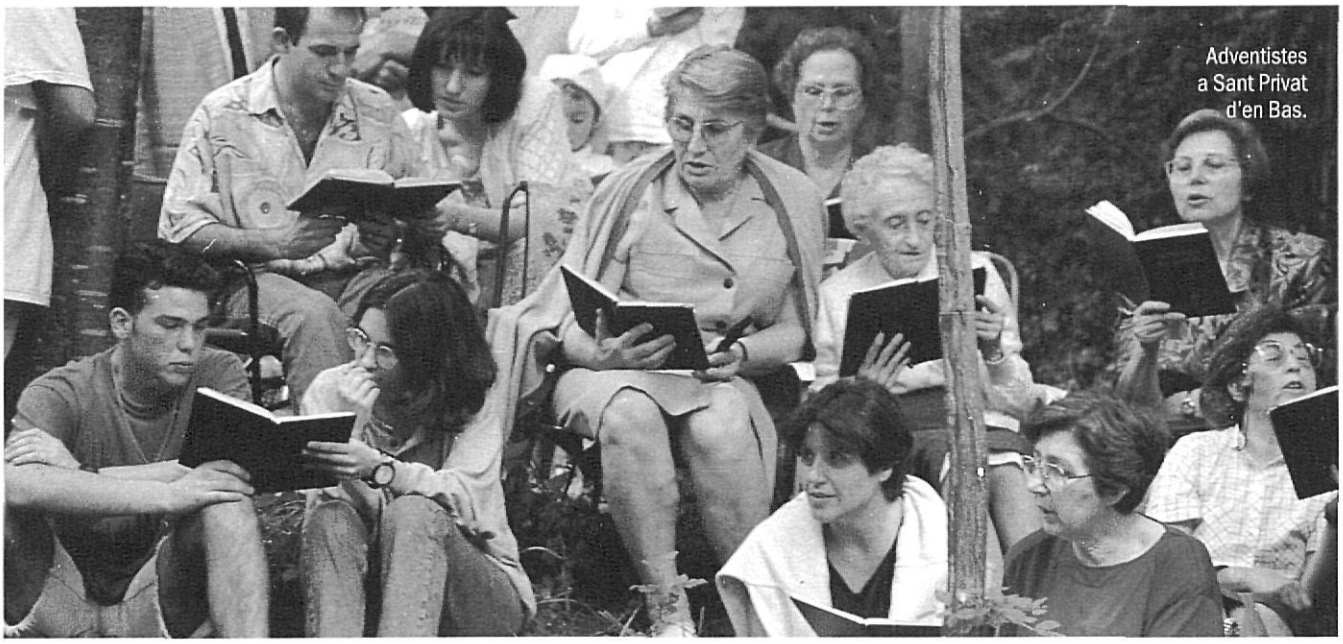

Adventistes a Sant Privat d'en Bas.

EL PUNT

d'inspiració per a una concepció de la vida, del món i de la història. Això no és estrany a la tradició catòlica. El crucifix de Sant Damià que va parlar a sant Francesc d'Assís equivaldria a les visions fundadores de les esglésies modernes. La diferència? Que el Poverello va quedar-se en una tradició ben formada, mentre que els altres han començat un camí independent, al marge de tothom, i com a hereus d'una línia veritable perduda en el temps.

Com en tota comunitat humana, per molt divines que siguin les seves inspiracions, calen unes normes, una autoritat de referència. En el cas dels grups que estem veient, no hi ha encara prou distància amb l'inici ni prou tradició desenvolupada com per treure de la vida quotidiana dels creients el sobrenatural: és així perquè Déu ho va dir al profeta. Malgrat tot ja tenen més d'un segle de vida, i s'hi ha desenvolupat una certa doctrina. Però si els tornem a comparar amb el catolicisme, per ser el cas més proper a la nostra cultura, la font d'aquests corpus no és plural. En els primers segles del cristianisme diverses tradicions, fins i tot paganes, van ser el canal de transmissió de la nova fe. Va ser tot el treball dels primers pares de l'Església per traduir l'univers jueu per a la *polis* grecoromana, i l'aportació de la filosofia aristotèlica a la teologia occidental a partir de Tomàs d'Aquino (s. XIII). En canvi, en els mormons, i d'una manera especial en els testimonis, no hi ha cap aportació legítima si no està avalada pels textos sagrats. Aquesta és la seva tercera característica comuna, i explica per què al mateix temps que utilitzen tècniques contemporànies de màrqueting o comunicació per transmetre el missatge, el contingut segueix igual, compacte i obsessivament dependent de la Revelació escrita. Més que cap altra, aquestes dues confessions es poden reivindicar religions del Llibre, i no sols en teoria, sinó també en la pràctica més concreta i quotidiana, com veurem a continuació.

Els mormons

L'Església de Jesucrist dels Sants dels Últims Dies està present a Girona des del 1977, amb un centre al carrer Francesc Artau, i disposa de 140 membres, a més d'un grup de simpatitzants. En l'organització interna de l'església hi ha «estaques», que agrupen grans zones territorials; «barris», presidits per un bisbe, i «branques», el nivell més reduït. A Espanya hi ha 10 estaques, i és la de Barcelona nord la que conté la branca de Girona. La seva activitat principal és la reunió dominical, una trobada de tres hores en què es commemora el Sant Sopar, s'estudien les escriptures i es formen grups d'homes, dones i joves per parlar del seguiment dels preceptes de Déu en la vida quotidiana.

En aquest moment la comunitat compta amb dos missioners que dediquen els matins a explicar la bona notícia revelada a Joseph Smith. Segons Donald Rekow, president de la branca gironina, «s'ensenyen els preceptes i conceptes, i després es deixa que la gent decideixi per ella mateixa, sense pressionar. Es vol que ells mateixos sàpiguen que és veritable, i després que vinguin perquè realment volen».

Aquest proselitisme «despreocupat» dels resultats ve directament del seu fundador, Joseph Smith, que el 1820, pressionat per les disputes entre metodistes i presbiterians, va decidir demanar a Déu que ell mateix li revelés la veritat. El seu argument era el verset cinquè del primer capítol de la carta de sant Jaume: «Si un de vosaltres necessita saviesa, que la demani a Déu, que dóna a tots en abundància, i l'hi donarà». I Déu va respondre al seu escollit amb la primera visió. Per tant, no cal convèncer. La veritat es manifesta tota sola si un la demana.

A més a més, els missioners fan quatre hores de servei a la comunitat, un tret molt característic d'aquest grup, que reconeix en la llei i organització humanes

una institució volguda per Déu que s'ha de respectar. Per això els mormons de Girona mantenen contactes amb l'Ajuntament per realitzar activitats puntuals, com la neteja de parcs i jardins o de grafits.

Un factor de l'Església de Jesucrist dels Sants dels Últims Dies a Girona, com a la resta del país, és que de moment no hi està clarament aculturada. A les nostres comarques ja hi ha gent d'aquí que en forma part, però la percepció segueix sent molt «USA». D'entrada es veu pels missioners. Rekow, casat amb una catalana i amb fills que comencen a parlar millor el català que l'anglès, va explicar que les necessitats als Estats Units ja estan cobertes, i que per això els missioners americans –sovint joves que dediquen dos anys de la seva vida al servei de l'Església– van cap a altres països.

Però també cal tenir en compte els fonaments de les seves creences. A través de diverses visions, Déu va revelar a Smith que un grup d'israelites del segle VI aC van seguir el profeta Lehi fins a les Amèriques. Allà es va continuar una línia del Poble Escollit que va esdevenir cristiana per la visita de Jesucrist després de la seva resurrecció. Malauradament el conflicte entre faccions oposades va portar a la seva desaparició, però Moroni, el darrer gran profeta, va escriure en un llibre d'or els ensenyaments d'aquesta tradició. Aquest és el Llibre de Mormó, trobat i traduït per Smith.

Aquest breu recorregut mostra que els mormons tenen un marcat sentit de pertinença i arrelament a un continent, tot i que el missatge es vol universal. De fet és del missatge que surt el seu estil de vida propi, que, entre altres compromisos, comporta no beure alcohol –ni tan sols per la commemoració del Sant Sopar– ni fumar ni prendre drogues. Aquesta ascesi tradueix la voluntat de fonamentar la vida en criteris espirituals.

Baptisme d'un testimoni de Jehovà.

ANNA CARRERAS / EL PUNT

Els testimonis de Jehovà

Aquesta església és molt més nombrosa i arrelada a les comarques gironines, ja que hi és present des del 1950, sense comptar les missions puntuals realitzades des dels anys vint. Actualment té uns 1.800 membres, més un miler de simpatitzants que segueixen estudis bíblics o que s'associen a activitats concretes. Els fidels s'agrupen en 21 congregacions, presents a 16 poblacions. El principal lloc de trobada són els 15 salons del regne repartits per la província, i una vegada l'any, cap a l'estiu, hi ha una gran reunió a l'estadi Fontajau que sol reunir unes 4.000 persones de Girona i nord de Barcelona.

De nou trobem una confessió que es fa present per la seva activitat missionera. En aquest cas són tots els membres que hi dediquen el temps que creuen convenient. «No hi ha coacció», declara el portaveu dels testimonis, Narcís Bonmatí, «és voluntari. És una satisfacció personal compartir la Bíblia i el coneixement de Déu amb altres persones». Cada congregació té assignat un territori que s'intenta visitar de manera regular.

Aquesta obra s'inclou en la gran missió dels creients, que és ser, com el seu nom indica, testimonis de la revelació aportada per la Bíblia. I aquí arribem al cor de l'església fundada per Charles Russell el 1879: són gent que ajusten rigorosament les seves vides a una interpretació original dels textos sagrats. L'orgull ben guanyat d'aquests cristians –que creuen en el paper mitjancer de Jesucrist, encara que no el reconeixen com la segona persona de la Trinitat– és que fan el que diuen.

En són prova els centenars de testimonis que al final de la dictadura van anar a la presó per negar-se a fer el servei militar, o el desenvolupament de tècniques mèdiques sense transfusions de sang. En la mateixa línia, no reconeixen cap autoritat que no sigui instaurada per Déu, de manera que a diferència dels mormons no tenen participació política, malgrat que sovint mantinguin bones relacions amb les institucions, com ho demostra l'exposició organitzada al setembre conjuntament amb l'Ajuntament de Girona en memòria de les víctimes dels camps de concentració nazis, molts dels quals van ser testimonis de Jehovà. Un altre element propi és que sols celebren la commemoració del Sant Sopar una vegada l'any, i que no tenen altres festes litúrgiques, com ara Nadal, Setmana Santa o els sants i marededéus. Senzillament, perquè no estan a la Bíblia.